

GALAMB

Itt van ez a galamb. Ez a háziasított. Ez a gerinc-húros. Ez a gerinces. Ez a madár. Ez a galambalakú. Ez a galambféle.

Együttélésem a galambokkal életem során zavartalannak és ideálisnak volt mondható, alkalmazkodási képességük, életrevaló viselkedésük miatt mindig is becsültem és szerettem a galambokat, egészen addig, mígnem aztán ez az együttélés odáig nem fajult, hogy együtt is kellett élnem velük. Azóta a galambok és köztem a feszültség napról napra nő, és ma már nemhogy nem szeretem, de kifejezetten utálok a galambokat, mert a galambbal együtt élni nem lehet. A siralomház udvara, kopott, szürke, mocskos házfala elképzelhetetlen a galamb jelenléte nélkül, és talán mondanom sem kell, hogy a kerület épületei közül ezen az udvaron és az udvart határoló házfalak zugai és rései és ablakai és szellőzői és párkányai közt él a legtöbb galamb, innen indulnak ők bevetésre, ez az a hely, ahol megpihennek, alszanak, búgnak és turbékolnak és párzanak. A fedett folyosók építésekor a tervezőknek

gondolniuk kellett a galambokra, így aztán minden ablak fölé egy kis szellőzőnyílást terveztek, hogy szinte valamennyi ilyen szellőzőnyílásba beköltözhessen egy galamb, és mivel a B épület első emeletének ablaka, vagyis az én ablakom éppen egy ilyen ablakkal és az ablak fölé tervezett szellőzőnyílással szomszédos, közvetlen közelről figyelhetem a galamb viselkedését. Az én galambom egész nap ott gubbaszt a szellőzőben, bámul ki a bamba tekintetével, és böfög, ha pedig nem ott böfög, akkor a pázrás kétségbeesett céltalanságával repked az udvarban tanácstalanul, mert azt azért mégsem állíthatjuk, hogy a galamb pázrásának bárminemű célja volna, nem nevezhetjük eredménynek azt, hogy egy felesleges élet egy másik felesleges életet nemz a világra, ebben egészen bizonyos vagyok, hiszen, mint már említettem, kortársa vagyok a galambnak, egyszersmind szemtanúja vagyok az életének. Nappal tehát ott gubbaszt a szellőzőnyílásban, vagy repked kicsit tanácstalanul az élénk vérmérsékletével és anyagcseréjével, a nagy táplálékigényével és a gyors bélműködésével, vagyis az egyetlen dolog, amivel a galamb elfoglalja magát azon kívül, hogy gubbaszt és repked, az a fosás. Vagy ő, vagy egy másik szellőzőnyílás lakója fossa le az ablakpárkányomat, és az ablakpárkányra került bélsár alapján már azt is meg tudom állapítani, hogy a fölém magasodó öt emelet öt ablakpárkánya közül melyikről érkezett a galamb fosa, hiszen a becsa-

pódást követően a fos annak függvényében kerül el kisebb vagy nagyobb mértékben, hogy milyen magasból zuhant alá. Nehéz megmondani, hogy mi idegesítőbb az ablak melletti dolgozóasztalnál ülve: a turbékolás vagy a repkedés vagy a bűgás, de talán nem is kell különbséget tenni köztük, hiszen a galamb gondoskodik arról, hogy mindhárom ugyanolyan idegesítő legyen, a bűgást hajnalban végzi, a repkedést napközben, a turbékolást pedig a nap vége felé. A szürkeségből ébredező város hangja a bűgás, az örülden és céltalanul sürgölődő város hangja a repkedés, és az önfeledt párzását végző város hangja a turbékolás. Az ember és a galamb közti ellentétek oka, hogy az ember megszelídítette, pátyolgatta, kihasználta a galambot, kihasználta rendkívüli tájékozódási képességét, majd amikor már nem volt szüksége rá, eldobta magától. A galamb viszont maradt. Itt maradt az emberek közt a nagyvárosokban, és nincs semmi dolga, a galamb tehát munkanélküli, olyan, mint egy bányász. Egy távíró, egy lemezjátész. Hogy bosszút álljon, mást sem csinál, csak idegesíti az embert, összefossa az életét, és egyetlen alkalmat sem hagy ki, hogy ne emlékeztesse a sértődöttségére, arra, hogy egyszer és mindenkorra megbántották és tönkretették, és ő, aki az európai kultúrában egykor a béke és boldogság jelképe volt, ma nem több, mint a koszosbűdös, csatornaszagú városok jelképe, akit etetni és tartani és tanítani bűn, amiért fizetni kell.

Nem véletlen természetesen, hogy a városokban a galambokat öreg, magányos nénik etetik, akik egykor szép, hófehér galambok voltak, de mára szakadt, görbe és nincstelen öregasszonyokká töpörödtek, egyedül ők szeretik és etetik a galambokat, mert megértik őket. Ők együtt éreznek a galambokkal, és bosszút állnak azokon, akik az elmúlásra nem mint csodára, hanem mint rothadásra tekintenek, és minden hajnalban vagy este fognak egy kis nejlont, amiben a kenyeret vették a közértben, és összegyűjtik a száraz morzsákat, és elindulnak az utcára, hogy megetessék munka nélküli, elhagyott sorstársaikat.

Pár percig tanácstalanul álldogáltam a folyosómon. Már mindenhova becsöngettem, de senki sincs itthon, egyedül Magdika az, aki itthon lehet, mert Magdika teljesítőképesége és sebessége nem teszi lehetővé, hogy máshol legyen. Emlékszem a napra, amikor először találkoztunk, és én a folyosón megkérdeztem a rács bezárásával bajlódó öregasszonyt, aki úgy nézett ki ott a sarokban, mint egy elkészült kismadár, aki nem jutott táplálékhoz a hosszú és sötét tél alatt, megkérdeztem, hogy segíthetek-e neki valamiben. Magdika azt mondta, hogy jaj, fiatalember, és hogy cukorért meg tejjért indul éppen, mert elfogyott a cukor, a tej pedig minden valószínűség szerint még ma el fog fogyni, és akkor nagy nehezen odaadta az ezresét. Lementem a boltba, és hoztam neki cukrot meg tejet, és mikor visszamentem, Magdika ugyanott állt abban a megkövült izgatottságban, hogy vajon jól döntött-e, vajon ez a fiatalember visszahozza-e azt a pénzt, vagy sem. Nem tudhattam, hogy mekkora hibát követek el, mert Magdika aznap megszeretett engem, és legközelebb, amikor egy tejjel és liszttel állt a kapuban, és a kód beütésével bajlódott, és megpillantott engem, és jajgatott, kénytelen voltam azt mondani, hogy tartom a kaput, és tessék csak menni, Magdika, hozom a zacskót. Valójában ekkor láttam először megmozdulni Magdikát, és akkor az a húsz másodperces út, amit én a kaputól a lakás ajtajáig szoktam megtenni, egy végtelenül izgalmas és tartalmas és feledhetetlenül hosszú csoszogás kíséretévé magasztosult. A csoszogás maratonává, amely során az időt a Magdika

útját veszélyeztető körülmények vizsgálatának szentelve haladtam Magdika rácsa felé, hogy onnan egy lépéssel a saját rácsom felé vegyem az irányt. Hajlamosak vagyunk azt gondolni, hogy az élet ugyanolyan tartalmas, mint amilyen mozgékony. Azt gondoljuk, hogy egy hároméves farkaskutya élete összehasonlíthatatlanul tartalmasabb és izgalmasabb, mint egy haláltusáját vívó, sánta és szőrét hullató tizenöt éves farkaskutyáé, de abban már egyáltalán nem vagyunk olyan biztosak, hogy a lajhár élete unalmasabb volna, mint egy gepárdé, pusztán azért, mert a lajhár kevésbé mozgékony. Hiszen az élet tartalmasságának és izgalmainak megélésével és értékelésével kapcsolatban csak az életet megélt alany érzései és gondolatai mérvadóak, és erősen kétlem, hogy értelme lenne összehasonlítani a lajhár életét a gepárdéval, anélkül hogy valaha is éltünk volna lajhárként vagy gepárdként. Abban is biztosak lehetünk, hogy a farkaskutya vonatkozásában is célszerű volna ugyanannak az állatnak, nem pedig két farkaskutyának az életét összehasonlítani, és akkor látnánk, hogy az öreg farkaskutya, aki korábban szeretett játszani és vicsorítani és kerítéseket átugrani, ma már feküdni szeret, és fáradtan szuszogni és várni a halált, vagyis minden élet a maga egyedülállóságában szép és borzalmas. Felesleges összehasonlítani bármielyen másik étellel, mint ahogy felesleges távoli naprendszerek bolygóit vizsgálni azzal a szemmel, hogy ott vajon alkalmasak-e a körülmények az életre, mert az életünk itt van, és mi úgysem juthatunk el oda. Magdika ugyanolyan magányos lenne, ha egyedül élne a Szaturnuszon, mint amilyen magányos itt, az első emeleten.

Magdika sebessége tehát nem teszi lehetővé, hogy nagyobb távolságokat tegyen meg. Így viszont nem kockáztathatom, hogy Magdika segítségét kérjem, mert illetlenség türelmetlenül viselkedni olyan emberrel, akitől segítséget kérünk, ráadásul ahelyett, hogy ezt a segítséget megkapnánk, csak életének nyomorúságát hallgatjuk. A sírását és rimánkodását, amíg elvonszolja magát a kamráig vagy a szekrényig, és jajgat és mesél, hogy a kórház és a rendelő és a térd és az ízület, és itt volt a létra, meg ott volt a létra, és ha már itt van, tegye meg, fiatal ember, hogy leveszi nekem azt a befőttesüveget, mert úgy emlékszem, hogy abba tettem egy fontos iratot. De persze nem abba tette, és nincs is ott befőttesüveg, és nincs is fontos irat, türelmetlenkedni azonban udvariatlanság, hiszen mi kértük meg őt valamire, és az az ember, akit megkérnek valamire, az mindig nagyobb hatalommal bír, mint a kinek kívánsága van felé. Ezt a hatalmat az emberek nagy többsége szereti is kihasználni, mert minden ember hatalom, de nem minden ember élheti ki ezt a hatalmat, és aki nem élheti ki, az többnyire egyedül és magányosan egy sötét és dohos lyukban végzi. Ahol semmit sem számít, és semmit sem ér, összezárva a tisztességtelenségével vagy a becsületességével, attól függően, hogy a hatalmát tisztességtelenül használta vagy becsületesen nem használta. Attól függően, hogy milyen korban élt: amikor a hatalomelosztóként igazságosnak vagy igazágtalannak, átláthatónak vagy átláthatatlannak nevezetten működő társadalom a becsületességet tisztességtelenségnek hívta, vagy amikor a tisztességtelenséget becsületességnek.

Magdika egy reggelen beszorult a liftbe. Reggel hétkor ébredtem a hangra, nem Magdika hangjára, hanem Gömbvillám hangjára. Mindig az ő hangjára vagy az általa gerjesztett hangokra ébredek, kukák tologatására vagy PET-palackok gyömöszölésére, de legtöbbször a hangjára, azon a reggelen valahogy így: tessék-tessék csak várni, tessék megnyomni a vészjelzőt, üvöltötte és rőfögte Gömbvillám. Hallottam azt az ismerős cincogást, Magdika kétségbeesett cincogását a liftből, és ezután minden elcsendesedett, és visszaaludtam, egészen addig, amíg megérkezett a liftszerelő. Gömbvillám kísérté oda a lifthez, és közben biztosította a liftszerelőt, hogy Magdika annak rendje és módja szerint megnyomta a vészjelzőt, mert ha egy liftben vész van, akkor meg kell nyomni a vészjelzőt, ami Gömbvillámék lakásában jelez, hogy ők felhívják a liftszerelőt, de Magdika nem nyomta meg a vészjelzőt, hanem csak cincogott. Gömbvillám odament, és megkérte, hogy nyomja meg a vészjelzőt, mert az ilyen szerencsétlen, de e ház, és e ház liftjének vonatkozásában egyáltalán nem rendhagyó esetben így kell cselekedni, ez a szabály. Az ördög szereti a szabályokat, ölni is képes, csak hogy a szabályokat betartsa és betartassa, mert rossz a lelkiismerete, és fél a félelemtől meg a felelősségre vonástól. A liftszerelő hangjára ismét felébredek, ismét rémálomnak nevezhető félálomba riadok, és ismét tehetetlen vagyok, mert nem szólhatok neki, nem szólhatok a Gömbvillámnak sohasem, nem bánthatok egy beteget, mert értelmetlen lenne. Hiába ordítanék, hogy

csend legyen, hogy kuss legyen, hogy fogd be a pofád, hogy elhallgass, nem tud róla, hogy nincsen csend, nem tud magáról, és nem tud a világról. Teljesen felesleges lenne ordítanom, tehát csak fekszem, és elviselem ezt a reggelt is, Magdika pedig cincog és jajgat. Elképzelem ott a liftben, ahogy áll, mert leülni nem mer, egyik kezével a liftajtó rácsát, másikkal a boltból hozott zacskót szorítja, és arra gondol, hogy nem kellett volna lemenni tejért. Nem most kellett volna lemenni a tejért, hiszen volt még két deci, kibírta volna holnapig, és most tessék, itt vagyok a liftben, már nem először, pedig fizetem a közös költséget tisztességesen, hát ezt érdemlem én ennyi év szenvedés és magány után? Ezt a liftet és ezt a házmestert és ilyen lakókat és ilyen világot és ezt a liftszerelőt?

Magdikához tehát nem csöngethettem be. Álltam ott tanácstalanul, mögöttem zárt osztályunk nyitott rácsával. Végignézttem a kórházfolyosón, ahová beszivárgott a napfény, megvilágította a barnás és szürkés falakat, a kopott és összejárt pepita csempéket, a lakások ajtaja melletti villanyórák dobozait, mert itt a villanyórákat a folyosón helyezték el, hogy ne foglalják a helyet odabent. Nincs hely odabent, és a napfény, ami tavasszal és nyáron és ősszel mindennap kilenc és tizenkettő között meglátogatja ezt a siralomházat, ahogy keletről nyugatra elhalad fölöttünk, sápadt fénnel telíti be a fáradt folyosókat. De ez a fény nem hoz megváltást, nem hoz

világosságot, mert az ember csak akkor képes örülni a fénynek, ha valami olyasmit világít meg, amit szeret, ám ezeken a folyosókon nincs semmi, amit szeretni lehetne, ezeket a folyosókat csakis borzalmuk teljességében lehetséges vizsgálni és csodálni és figyelni, de a borzalomnak nincsen szépsége, csak csodálni való teljessége és végtelensége és félelmetessége. Ezt a borzalmat világítja meg a nap, és amikor megvilágítja, akkor az ember nem fényt és szépséget lát, hanem a napfényt, ami egy olyan helyre süt, ahol neki semmi keresnivalója sincsen, úgy érzi, hogy a szépség, amely éppen beáramlott, az odakint van, ő pedig nem örülhet ennek a szépségnek, mert ő meg idebent van. Pusztán a fény, az nem élhető hely, a fény éltet, de nem élhető. Szenvetés ez a pár óra, amíg a fény a siralomházban jár, mert a fénynek semmi keresnivalója idebent, és se ősszel, se tavasszal, se nyáron nem láttam senkit, aki ebben a házban örült volna a fénynek, aki az arcát tartotta volna a fény felé. Ellenkezőleg, elmenekülnek előle, mint egy padlásról napközben kiűzött és céltalanul a házfalak közt vergődő és sötétségért csapkodó, haldokló denevér. Így viharzanak át az udvaron és a sápadt fényben úszó folyosókon a lakók, hogy minél előbb elérjék sötét lakásukat vagy a fényes utcát, ahol mélyet szippantanak a levegőbe, ahol a fénynek létjogosultsága van. Ahol kiropogtatják a nyakukat, és elmosolyodnak, mintha egy sötét és szűkös búvóhelyről rohannának elő, ahol nem fértek el kényelmesen, és maguk alá hugyoztak, és mindenük megfájdult.